

Předčasné penze, další rána rozpočtu, říká Pertold

 [novinky.cz/clanek/domaci-predcasne-penze-dalsi-rana-rozpocetu-rika-pertold-40424791](https://www.novinky.cz/clanek/domaci-predcasne-penze-dalsi-rana-rozpocetu-rika-pertold-40424791)

Vláda chce srazit červnovou valorizaci důchodů v průměru ze 1770 korun na 760 korun, aby se tolik neprohluboval schodek státního rozpočtu. Musí to podle vás udělat?

Měla by. Kdyby se to týkalo jen tohoto volebního období a byly to nějaké standardní výdaje, které jako jsou vidět pouze jedno období, tak by to nebylo tak urgentní. Nicméně tím, že se valorizace propisují do všech dalších valorizací dopředu a zpětně už to prakticky nelze změnit, je zde dobrý důvod to změnit velmi rychle a mimořádně. Protože jinak by se růst výdajů kumuloval ještě dlouhá léta za funkční období této vlády.

Sněmovna schválila omezení růstu penzí

Domáci

Jak vysoké výdaje?

Pokud by se valorizace nezměnila, stálo by to 34 miliard korun letos a v lednu dalších 59 miliard. Kdyby se vládní návrh schválil, tak se během roku a půl ušetří asi 55 miliard. Do budoucna se pak bavíme kumulativně o výdajích ve výši 10 až 15 procent HDP během třeba dalších 15 let, což samozřejmě jsou nemalé výdaje. To už jsou stovky miliard. Budou samozřejmě rozprostřeny do řady let, ale bude to zřejmě znamenat nutnost zvýšit příjmy rozpočtu, aby se to pokrylo.

O tom, že inflace vystřelí, se ale vědělo už na podzim. Měla vláda hned zasáhnout?

Určitě čistě teoreticky měla, ale co se mělo stát, je, že se valorizační mechanismus měl nastavit dávno předtím, než takto vysoká inflace začala. Tak, aby se výdaje na důchody, ale nejen to, i třeba motivace chodit do předčasného důchodu a všechny tyto věci vyřešily před začátkem inflace, a systémově. Bohužel to předchozí vlády ani důchodové komise neřešily, protože s tímto scénářem nikdo nepočítal.

Protože jakmile přijdete se změnami během takto vysoké inflace, ať je to podzim, jaro, léto, tak prostě měníte pravidla během hry. Chápu, že legislativně jsou problémy, spěchá se, musí se využívat stav nouze a tak dále. Ale čistě z pohledu důchodců, je jedno, kdy to během inflace začnete měnit, protože to měníte v ekonomickém procesu, kdy se mění ceny. Jako politik budete vystaven prakticky stejnému hněvu důchodců, že měníte něco, když už jsou nastalé podmínky známé.

Schillerová: Změna u valorizace penzí může skončit u Ústavního soudu

Domácí

Proč se ale nepřipravila systémová změna platná už od začátku letošního roku?

Nevím, protože nejsem v politickém rozhodování. Ale nemyslím si, že jiné načasování by významně změnilo podobu toho politického tyjátru, který nyní vidíme. Myslíte, že by ten politický boj vypadal jinak než dnes? Nevypadal, protože by v principu šlo o to, že se snižují důchodcům valorizace. Ano, bylo by víc času to prodiskutovat, ale z hlediska dopadu na lidi by to bylo totéž.

Teď zapadlo téma předčasných důchodů, které jsou výhodné právě kvůli vysokým valorizacím. Hrozí, že se u nich bude opakovat situace z loňska? A že to vzhledem k novým důchodcům, kteří odejdou z trhu práce, zvýší výdaje státu?

S předčasnými důchody ta hlavní škoda už nastala. Letos, pokud se nic nezmění na valorizacích, se situace může do jisté míry opakovat. Tak velký nával jako loni ale neočekávám. Už proto, že lidí, kteří mohou vstoupit do předčasného důchodu, ale ještě nevstoupili, nebo si mohou o něj zažádat, po loňské vlně zájmu ubylo.

Co se týká nákladů, to je velká neznámá. Víme, že 40 tisíc lidí si loni zažádalo o výplatu, což je asi o 30 procent víc než normálně. A dalších 40 tisíc si zažádalo o odklad. Takže nevíme, kdy do předčasného důchodu vstoupí a kdy si o něj fakticky zažádají. Jak dlouho budou ještě pracovat? Oni si pouze zafixovali výpočet toho důchodu. A dalších 40 tisíc mělo teprve v prvním čtvrtletí tohoto roku přijít na úřad, protože si tam zarezervovalo termín. Takže nevíme, jak se zachovají, je to obrovská neznámá. Ale je pravda, že když sečtete výdaje na předčasné důchodce plus ušlé příjmy rozpočtu kvůli jejich odchodu z práce, tak se bavíme o nízkých desítkách miliard korun.

Finální znění návrhu na zvýšení věku odchodu do důchodu by mělo být zveřejněno v březnu 2023. Vláda odmítá, že by se prodloužení týkalo dnešních padesátníků. Čtyřicátníci a mladší ovšem nemají nic jisté, u nich většina koaličních stran zvyšování připouští.

V jakém čase?

Okamžitě, protože když vám odejde 30 tisíc lidí nebo víc do předčasného důchodu, tak okamžitě přestanou odvádět pojistné a daně z práce a začnou čerpat důchod.

Omezí-li se mimořádná valorizace, výhodnost předčasného důchodu klesne?

O něco ano, ale záleží, jak se změní valorizační mechanismus poté. V principu jde o to, že pokud je vysoká inflace, tak výhoda pracovat o rok déle je vlastně přebita tím, že dostanete vysoké valorizace natrvalo do důchodu. Pokud zažádáte až příští rok, nebo třeba o pár

dnů později – de facto stačí zažádat ne v prosinci, ale v lednu, tak valorizaci minulého roku nedostanete. Dostanete navíc jen to, co vám vyplývá z výpočtu daného roku.

Jen navrhovaným snížením červnové valorizace chce kabinet ušetřit 19 miliard letos a dalších 33 miliard příští rok. Pokud by to neprosadil, nebo by to zamázl Ústavní soud, podařilo by se vládě splnit svůj závazek snížit příští rok strukturální schodek státního rozpočtu o 70 miliard?

Je velmi pravděpodobné, že by se to nepodařilo. Lednová valorizace by v takovém případě byla přibližně 59 miliard. Tedy o přibližně 34 miliard vyšší částka, než kdyby to prosadili, takže tam budou tyto miliardy chybět.

Plus efekt předčasných důchodů...

Ten už bude částečně působit letos, ale bude i příští rok.

Jste i poradcem ministra Jurečky. Na tyto problémy jste upozorňoval, ale nebyl jste vyslyšen. Nezaznělo v resortu, že by se mělo řešení valorizací a předčasných důchodů odložit kvůli prezidentské volbě?

Pan ministr své politické záměry se mnou vůbec nediskutuje. K tomu má svoje interní poradce. Ministr se se mnou radí jen o technokratických ekonomických záležitostech, ale to, jak se dělá politika a politické rozhodnutí, se vaří v úplně jiné kuchyni.

Určitě se dá ale očekávat změna pravidel pro mimořádnou valorizaci...

To ano. I když by neprošlo její snížení nyní, tak určitě je třeba upravit mimořádné valorizace, kdyby někdy v budoucnu přišel další inflační šok.

Pavel k valorizaci důchodů: Jako občan mám pochybnosti

Domácí

Může letos dojít po červnu ještě k další mimořádné valorizaci důchodů?

Nedělám makroprognózy, ale většina makroekonomů mi potvrdila, že letos už s tak výrazným nárůstem inflace od února nepočítají.

A že by nás to doběhlo příští rok?

Všichni doufáme, že ne.

Jak byste vzorec mimořádné valorizace měnil vy?

Myslím, že vláda šla správnou cestou, že dala nějakou podlahu, minimum pro všechny a pak navýšení podle výše důchodu. Odpovídá to zhruba tomu, co jsme jim i doporučovali minulý rok. Do budoucna je to otázka parametrů, jak má být podlaha nebo to minimum vysoko, ale v zásadě se dá na tom postavit permanentní mechanismus, že se nenastaví 400 korun jako podlaha, ale procento něčeho, aby to bylo přepočítávatelné každý rok.

Změní se i pravidla standardní lednové valorizace?

Diskutuje se, že se vrátíme k vzorci inflace plus třetina reálné mzdy tak, jak to bylo dříve, než se to změnilo na polovinu reálné mzdy.

Vyřadí se z valorizace výchovné, jak se o tom mluví?

Netuším. Technicky to je ale obtížné, protože jakmile už je do důchodu jednou započítané, tak si nedovedu představit, jak se to z valorizací vyjme.

Vláda projedná změny výchovného

Domácí